

Іван
ДРАЧ

Оріон Золотий

Театр

П'єси

Харків
«ФОЛІО»
2016

СЛОВО ДО ЧИТАЧА

Читачу мій! Тобі — мої слова.
Які мої і не мої, читачу.
Та ними розквітає голова,
У них живу — і розкошую, й плачу!

У кожного з нас вчитель є, читачу,
Усі ми — тільки учні й вчителі.
Усі ми у добрі своїм і злі
Несем чийсь холод чи любов гарячу.

Я вперше так пишу, де нагість слів
Така газетна і така солонна,
Де клекіт буднів клетком орлів
Мені рідніший притчі Соломона.

О вири виховання! О нурти
Педагогічні, о академічність!
Ти не січи з своєї висоти,
Хоч меч — нагий, та у меча — двосічність...

Я просто намагався шал думок
Подати в слові й повести сюжетом —
Це шал морський чи висохлий струмок?
Тож будь з поетом! Будь мені з поетом!

СЛОВО ДО РЕЖИСЕРА

Вчитель може виступати на тлі Бухенвальда. Документальні кінокадри рейху можуть бути сіллю. Шкільна прибиральниця Горпина ходить то з мітлою, то з косою — вона може бути скрізь, в усіх епізодах. На кожну зустріч Вальтера

і Мар'яни вона реагує активно, але за сценою — шумом мітли, брязкотом коси, колісковою піснею. Коли Душа-Хлопець з Хору розповідає про зірки, Хор може носити великі карнавальні зорі в руках — Вчитель з гвинтівкою серед них. За Мещерським і за Сидоруком може ходити Сидорова Коза, Березову Кашу теж можна варити — за необхідністю. Бубон теж, до речі — давати бубни.

Епілог можна розв'язати дуже просто — звільнити з рам портрети видатних педагогів і посадити за круглий стіл.

СЛОВО ДО РЕДАКТОРА

До тебе, мій редакторе, слова,
В яких не гасне істина жива.

ТВЕРДЖЕННЯ АРИСТОТЕЛЯ: «Завдання поета говорити не про те, що справді сталося, але про те, що могло б статися, отже, про можливе за ймовірністю або за необхідністю».

ПАРАДОКС ШІЛЛЕРА: «Я не бажав би жити в іншому столітті і працювати для іншого».

ВИКЛИК МАКАРЕНКА: «Нещастя, нещасних людей не повинно бути. Неможливо бути нещасним. І щасливою людиною неможливо бути випадково — виграти, як в рулетку, — щасливою людиною треба вміти бути».

РОЗДУМИ ВЧИТЕЛЯ: «Я згадував сотні відповідей хлопчиків на запитання: якою людиною тобі хочеться стати? Сильною, хороброю, мужньою, розумною, винахідливою, безстрашною... і ніхто не сказав: доброю. Чому доброта не ставиться в один ряд з такими доблестями, як мужність і хоробрість? Чому хлопчики навіть соромляться своєї доброти? Адже без доброти — справжньої теплоти серця, яку одна людина віддає іншій, неможлива душевна краса».

ПОДІЇ ВІДБУВАЮТЬСЯ У ДЕСЯТИ КАРТИНАХ З ПРОЛОГОМ ТА ЕПІЛОГОМ

Пролог
Вчитель з НДР
Кабінет Ученої Установи
Зустріч з Бляхою-Мухою

Хліб і стаття Мещерського
«Казка про любов» у шкільному театрі
Жива книга вражень відвідувачів
Павлищанської школи
Психологічний семінар
Вчитель у лікарні:
Мати з казкою
Дружина з хлібом
Мар'яна і Вальтер з любов'ю
Горпина з косою
Марення Вчителя
Вересневий птах
Прощання
Епілог, або Верховний Педагогічний Суд.

ДІЙОВІ ОСОБИ

Автор.

Хор (I ведучий, II ведучий, вчитель Сидорук та інші. Хор у різних картинах стає то Хором учителів, то Хором учнів, то Хором відвідувачів).

Вчитель.

Його мати.

Його дружина.

Мар'яна — вчителька, Дівчина-Казка (вона ж у маренні Вчителя — Віра Сулима).

Вальтер Функе — німецький педагог (він же в маренні Вчителя — гестапівець Функе).

Суханов.

Мещерський.

Бляха-Муха.

Дружина Бляхи-Мухи з сином.

Горпина — шкільна прибиральниця, мати Мар'яни.

Макаренко.

Сковорода.

Песталоцці.

Януш Корчак.

Лікар.

ПРОЛОГ

А в т о р

Я — автор цієї кантати,
Цієї сурми колажу. Не слів.
Субординація сюжету лише моя.
А все, що сталося, — не в мені, а в логіці
Подій живих, які пішли від нього —
Героя нашого. Я ледь гамую
Всі вчинки хору й дійових осіб,
Які на диво просто суверенні.
Чому без себе я не обійшовся?
Чому потрібен Дантові Вергілій?
Коли себе відчую зайвим — зникну геть.
На себе хукну — і мене нема.
Тож прошу — *хор*.

Входить Хор. В ньому — I ведучий і II ведучий.

I в е д у ч и й

Тут все можливе.
Поему можна просто розсююкати.
Роман розвергати на тисячу сторінок.
Але от драму? Або ще трагедію?
Даруйте, Авторе, — не та основа!
Та й надто все ще... сьогоденне надто,
Все клекотить, але не ті параметри...

II в е д у ч и й

Таж кожен вчитель — це суцільна драма.
Це вузол всіх вітрів, що дмуть зівсюди.
А ще такий, як Вчитель наш.
Таж кожен крок і кожен його намір —